

sygn. akt **IC 1444/16**

Dnia 13 lutego 2017r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Paweł Poręba

Protokolant : st. sekr. sąd. Bożena Zaremba

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2017 roku w Nowym Sączu na rozprawie

sprawy z powództwa **P. S.**

przeciwko **A. R. (1)**

o zapłatę

I. uchyła nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 13.10.2016 roku do sygn. INc 218/16 i powództwo oddala ,

II. zasądza od powoda P. S. na rzecz pozwanej A. R. (1) kwotę 33.750 zł (trzydzieści trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu .

SSO Paweł Poręba

sygn. akt I C 1444/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydział I Cywilny

z dnia 13 lutego 2017 roku

Powód P. S. wystąpił w dniu 01 października 2016 roku (data stempla pocztowego k. 6A) z pozwem przeciwko A. R. (1), w którym domagał się orzeczenia nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwana ma zapłacić powodowi kwotę 900 000 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 21 września 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego (k. 1-2).

Roszczenie swoje powód oparł na wekslu własnym z klauzulą bez protestu wystawionym przez A. R. (1) w dniu 15 marca 2013 roku.

Weksel miał być zapłacony 20 września 2013 roku, jednak do dnia wniesienia powództwa nie został zapłacony pomimo żądań kierowanych przez powoda.

W dniu 13 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wydał przeciwko pozwanej nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla, do sygn. akt I Nc 218/16 nakazując pozwanej, aby zapłaciła powodowi kwotę 900 000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21 września 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 22 067 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu - w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty albo wniosła w tym terminie zarzuty (k. 10).

Odpis nakazu został pozwanej doręczony prawidłowo (odebrała jej matka A. R. (2)) z pouczeniem o zarzutach w dniu 24 października 2016 roku (k. 16). Termin do złożenia zarzutów upływał dla pozwanej z dniem 07 listopada 2016 roku.

Pozwana w dniu 25 października 2016 roku złożyła zarzuty od nakazu zapłaty (k. 14), zaskarżyła nakaz w całości, wniosła o uchylenie nakazu zapłaty i o oddalenie powództwa za przyznaniem kosztów procesu.

Pozwana oświadczyła, iż nie kwestionuje wystawienia weksla i istnienia zobowiązania z tego tytułu. Jednakże pozwana podniosła zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia z weksla, podając że termin ten wynosi 3 lata i wynika z ustawy prawo wekslowe. Skoro termin zapłaty weksla został ustalony na dzień 20 września 2013 roku to zobowiązanie wekslowe uległo przedawnieniu w dniu 20 września 2016 roku. Dlatego zdaniem pozwanej powództwo winno ulec oddaleniu.

W związku z podniesionym zarzutem przedawnienia pozwana wniosła o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty podając, że ewentualne wszczęcie postępowania egzekucyjnego na kwotę wynikającą z nakazu zapłaty może narazić ją na powstanie niepowetowanej straty.

W odpowiedzi na zarzuty powód w piśmie z dnia 09 stycznia 2017 roku (k. 33) podtrzymał pozew w całości. Zdaniem powoda ogólne terminy przedawnienia określa art. 118 k.c., a skoro sprawa nie jest sprawą gospodarczą i nie dotyczy świadczenia okresowego to zastosowanie znajduje 10 – letni termin przedawnienia. Podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia powód ocenił jako nieskuteczny.

Stanowisko to powód podtrzymał na rozprawie z dnia 13 lutego 2017 roku (k. 00:01:20).

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2016 roku (k. 25) Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty z dnia 13 października 2016 roku, uznając że zachodzi podstawa z art. 493 §3 k.p.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. S. jest doradcą podatkowym i w 2013 roku wykonywał na rzecz pozwanej A. R. (1) usługi.

W dniu 15 marca 2013 roku pozwana A. R. (1) wystawiła weksel własny na sumę 900 000 złotych.

Zgodnie z treścią weksla dnia 20 września 2013 roku pozwana zobowiązała się zapłacić bez protestu sumę 900 000 złotych za ten weksel.

Dowód: / zeznania pozwanego P. S. od 00:07:18 k. 38/2; weksel własny z dnia 15 marca 2013 roku, k. 9 /

Pozwana ani w dniu 20 września 2013 roku ani później, tj. do dnia wyrokowania w niniejszej sprawie nie zapłaciła za weksel.

W tym czasie powód był w kontakcie osobistym i telefonicznym z pozwaną.

Powód nie kierował do pozwanej żadnych pisemnych wezwań i nie inicjował sprawy sądowej o zawezwanie do próby ugodowej.

Niniejsze postępowanie jest pierwszym i jedynym postępowaniem dotyczącym zapłaty za weksel.

Pozew w niniejszej sprawie został nadany pocztą w dniu 01 października 2016 roku.

Umowę o świadczenie usługi prawnej z reprezentującym powoda w procesie radcą prawnym Ł. M. powód zawarł w dniu 03 września 2016 roku i w tej dacie udzielił pełnomocnictwa procesowego.

Dowód: / zeznania pozwanego P. S. od 00:07:18 k. 38/2; data stempla pocztowego na kopercie zawierającej pozew, k. 6A; umowa o świadczenie usługi prawnej, k. 37; pełnomocnictwo, k. 3 /.

Powyższy, co do zasady bezsporny, stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez powoda w toku sprawy dokumentów, których wiarygodność i autentyczność nie zostały przez strony podważone, nie wzbudziły także zastrzeżeń Sądu oraz zeznań powoda.

Poza sporem pozostaje fakt, iż w dniu 15 marca 2013 roku pozwana A. R. (1) wystawiła weksel własny na sumę 900 000 złotych. Zgodnie z treścią weksła (k. 9) dnia 20 września 2013 roku pozwana zobowiązała się zapłacić bez protestu sumę 900 000 złotych za ten weksel.

Jak wynika z zarzutów pozwanej od nakazu zapłaty (k. 14) pozwana nie kwestionuje wystawienia weksła ani istnienia zobowiązania wekslowego.

W świetle zeznań powoda (k. 38/2) przyjąć należało, iż wystawienie weksła miało związek z usługami świadczonymi przez powoda na rzecz pozwanej z tytułu doradztwa podatkowego.

Bezspornie niniejszy proces jest pierwszą i jedyną jak dotąd sprawą sądową dotyczącą zapłaty zobowiązania wekslowego. Powód wiarygodnie podał, iż nie występował z pozwem o zapłatę przed dniem 01 października 2016 roku. Nie składał też wniosku o zawiązanie do próby ugodowej.

W oparciu o zeznania powoda i umowę o świadczenie usługi prawnej (k. 37) Sąd ustalił, iż w dniu 03 września 2016 roku powód zlecił radcy prawnemu Ł. M. usługę prawną polegającą na prowadzeniu sprawy o zapłatę przeciwko A. R. (1). W tej dacie zostało też udzielone pełnomocnictwo procesowe do niniejszej sprawy (k. 3).

Na podstawie daty stempla pocztowego (k. 6A) Sąd ustalił, iż pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 01 października 2016 roku.

W ocenie Sądu brak podstaw do kwestionowania powyższych ustaleń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na skuteczny zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwaną (k. 14).

Wierzytelność dochodzona pozwem wynika z weksła własnego z dnia 15 marca 2013 roku (k. 9). Pozwana A. R. (1) wystawiła w tej dacie weksel własny na sumę 900 000 złotych. Zgodnie z treścią weksła dnia 20 września 2013 roku pozwana zobowiązała się zapłacić bez protestu sumę 900 000 złotych za ten weksel.

Prawo wekslowe uznaje weksel własny za najprostszą formę zobowiązania wekslowego między dwoma podmiotami: wystawcą i remitentem.

Zgodnie z art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 Prawo wekslowe (tekst jednolity z dnia 26 stycznia 2016 r. Dz.U. z 2016 r. poz. 160) weksel własny zawiera:

- 1) nazwę "weksel" w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono;
- 2) przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej;
- 3) oznaczenie terminu płatności;
- 4) oznaczenie miejsca płatności;
- 5) nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana;
- 6) oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksłu;

7) podpis wystawcy weksłu.

Weksel własny z dnia 15 marca 2013 roku przedłożony przez powoda (k. 9) powyższe wymogi formalne spełnia.

Weksel własny nie może być wystawiony na zlecenie własne lub na rzecz wystawcy (tak: orzeczenie SN z 15 września 1932 r., (...), publ. OSP 1933, poz. 358; orzeczenie SN z 29 października 1959 r., 4 CR 1277/58, publ. OSN 1961, Nr 4, poz. 95.).

Tak więc wystawca weksła własnego nie może być jednocześnie remitentem z tego weksła.

Wystawca weksła własnego jest głównym dłużnikiem wekslowym, czyli takim dłużnikiem, na którym ciąży przede wszystkim obowiązek zapłaty sumy wekslowej. Artykuł 104 ustawy prawo wekslowe stwierdza, że wystawca weksła własnego odpowiada tak samo jak akceptant weksła trasowanego, tzn., że jest on zobowiązany do zapłaty sumy wekslowej w terminie płatności i odpowiada za to zobowiązanie niezależnie od tego, czy został sporządzony protest weksła (tak: wyrok SN z dnia 07 września 1964 r., II CR 147/64, publ. OSN 1965, Nr 11, poz. 186).

Charakter prawny zobowiązania z weksła własnego i jego zadania w obrocie nie różnią się od weksła trasowanego.

Przepis art. 103 powołanej ustawy stwierdza jednocześnie, że do weksła własnego stosuje się przepisy o wekslu trasowanym, o ile nie są sprzeczne z istotą weksła własnego.

W szczególności zastosowanie znajdują przepisy art. 70 i 71 ustawy prawo wekslowe o przedawnieniu z tą różnicą, że przeciw wystawcy weksła własnego biegnie przedawnienie trzyletnie od dnia płatności (tak: orzeczenie SN z dnia 29 kwietnia 1937 r., C II 3198/36, publ. PPH 1937, poz. 1657; wyrok SN z dnia 5 lutego 1980 r., IV PR 376/79, publ. OSNCP 1980, nr 9, poz. 173; wyrok SN z 21 maja 1981 roku, IV PR 6/81, publ. OSNCP 1981, poz. 225 wyrok SN z 24 maja 2005 roku, V CK 652/04, publ. Prawo Bankowe 2006, Nr 10, s. 32).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie pogląd ten podziela.

W ocenie Sądu skuteczny jest podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia wekslowego.

Zgodnie z dyspozycją art. 117 § 1 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu.

W myśl art. 117 § 2 k.c. po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

Cel i funkcja instytucji przedawnienia w kodeksie cywilnym sprowadzają się do usunięcia stanu niepewności prawnej w sytuacji, gdy uprawniony przez bardzo długi czas nie wykonuje swoich praw podmiotowych i nie realizuje przysługujących mu roszczeń (tak: wyrok SN z dnia 12 lutego 1991 roku III CRN 500/90, publ. OSNC 1992, nr 7-8, poz. 137).

Materialnoprawnym skutkiem podniesienia zarzutu przedawnienia, w sytuacji gdy termin przedawnienia już upłynął, jest bowiem możliwość odmowy spełnienia świadczenia przez dłużnika.

Przedawnione roszczenie co prawda nie wygasa, lecz przekształca się w tzw. zobowiązanie naturalne, co oznacza w tym wypadku pozbawienie tego roszczenia ochrony sądowej. Skutek ten następuje z chwilą skutecznego (następującego po upływie terminu przedawnienia) podniesienia zarzutu przedawnienia, nie zaś z upływem samego terminu przedawnienia.

Procesowym następstwem skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia przez dłużnika będzie oddalenie przez organ orzekający (Sąd) powództwa wniesionego przez wierzyciela.

Pamiętać należy, iż zarzut przedawnienia Sąd uwzględnia tylko na wniosek strony, stąd jeżeli dłużnik nie podniósł zarzutu przedawnienia, to pomimo upływu terminu przedawnienia Sąd uwzględni roszczenie wierzyciela - gdy oczywiście zachodzą pozostałe przesłanki do zasądzenia roszczenia.

Powołany wyżej przepis art. 117 § 1 k.c. stanowi, że wyłącznie roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Roszczenie ma charakter majątkowy jeśli wynika z prawa podmiotowego zaliczanego do kategorii praw majątkowych. Chodzi tu o cywilnoprawne roszczenia majątkowe, które opierają się na stosunkach prawnych łączących stronę uprawnioną i zobowiązaną, uregulowanych normami prawnymi skonstruowanymi według cywilnoprawnej metody regulacji stosunków społecznych (opartej na materialnoprawnej i formalnoprawnej równości stron takich stosunków oraz przysługującej stronom autonomii woli). Stąd też przepisy o przedawnieniu nie znajdują zastosowania do roszczeń o charakterze procesowym.

Przepis art. 117 § 2 k.c. przewiduje możliwość zrzeczenia się przez dłużnika - jako uprawnionego - korzystania z zarzutu przedawnienia.

Zrzeczenie się nie może jednak nastąpić przed upływem terminu przedawnienia. Norma ta jest wyrazem konsekwentnej realizacji zasady, że terminy przedawnienia nie mogą być skracane ani przedłużane na mocy czynności prawnej stron. Gdyby zaś umożliwić dłużnikowi zrzeczenie się korzystania z zarzutu przedawnienia przed upływem terminu, umożliwiłoby to stronom osiągnięcie skutku równoznacznego z przedłużeniem (i to na czas nieograniczony) terminu przedawnienia roszczenia.

Zrzeczenie się zarzutu przedawnienia powoduje przekształcenie - z mocy prawa - zobowiązania naturalnego z powrotem w zaskarżalne roszczenie. Takiego skutku materialnoprawnego nie niweczy oświadczenie o cofnięciu uznania, gdyż oświadczenie takie, jakkolwiek ma znaczenie procesowe, nie zmienia stanu materialnoprawnego, dotyczącego zasadności roszczeń.

Jak wskazał SN w wyroku z dnia 21 lipca 2004 roku V CK 620/03 (publ. LEX nr 137673): "Zrzeczenie się zarzutu przedawnienia jest jednostronną czynnością prawną, która wywołuje skutki prawne ex nunc. Jest to wykonanie prawa kształtującego. Jeśli zrzeczenie się zarzutu przedawnienia jest oświadczeniem woli, to należy do niego stosować wszelkie reguły dotyczące oświadczeń woli. Zrzeczenie się zarzutu przedawnienia wywołuje zatem skutki prawne, gdy doszło do drugiej strony w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią".

Zgodnie z treścią art. 118 k.p.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Termin przedawnienia roszczeń wekslowych jest określony jak to już sygnalizowano w art. 70 i 71 oraz art. 103 i 104 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 Prawo wekslowe.

W cytowanym już wyroku z 24 maja 2005 roku, V CK 652/04 (publ. Prawo Bankowe 2006, Nr 10, s. 32) Sąd Najwyższy wyraził wprost pogląd, iż roszczenia wekslowe przeciwko wystawcy weksła własnego przedawniają się z upływem trzech lat od dnia płatności weksła (art. 70 ust. 1 w zw. z art. 103 i 104 ustawy prawo wekslowe).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy podnieść trzeba, że terminem płatności weksła był dzień 20 września 2013 roku (k. 9).

Dlatego w ocenie Sądu od dnia 20 września 2013 roku liczyć trzeba początek biegu terminu przedawnienia.

Zgodnie z art. 112 k.c. termin oznaczony w latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu.

Zatem trzyletni termin przedawnienia upłynął w dniu 20 września 2016 roku.

Stąd pozew z dnia 01 października 2016 roku (k. 6A) złożony został niewątpliwie już po upływie terminu przedawnienia.

W myśl art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg terminu przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Powołany przepis nie określa przesłanek, jakim powinna odpowiadać czynność, aby mogła skutecznie przerwać bieg terminu przedawnienia, nie ulega jednak wątpliwości, że chodzi o czynność przedsięwziętą bezpośrednio przez strony stosunku prawnego, leżącego u podstaw przedawniającego się roszczenia. Do przerywania biegu przedawnienia nie wystarczy identyczność wierzytelności; niezbędna jest identyczność osób, na rzecz których lub przeciwko którym dana czynność, obiektywnie zdalna do przerywania przedawnienia, została dokonana.

Najbardziej "typową" przyczyną przerywania biegu przedawnienia jest wytoczenie powództwa o świadczenie, zarówno w postępowaniu cywilnym (np. powództwa petytoryjnego: windykacyjnego albo negatoryjnego lub o zapłatę – por. postanowienie SN z 5 kwietnia 2012 roku, II CSK 395/11, publ. Legalis), jak i karnym (tzw. powództwo adhezyjne wnoszone w trybie art. 62 i n. KPK).

Zdarzeniem równorzędnym wniesieniu powództwa jest złożenie wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego oraz wniosku o rozpoznanie sprawy przez sąd polubowny (jeżeli zapis na sąd polubowny był skuteczny – por. wyrok SN z 18 lutego 2005 r., V CK 467/04, publ. MoP 2005, Nr 6, s. 275).

Pozew wywołuje skutki prawne od chwili wniesienia, którą jest chwila złożenia pisma w sądzie albo oddania pisma w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego (art. 165 § 2 k.p.c.).

W uchwale z 28 czerwca 2006 r. (III CZP 42/06, publ. OSN 2007, Nr 4, poz. 54) Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że również zawezwanie do próby ugodowej na podstawie art. 184 i n. k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia. Podobne stanowisko zajmował SN w dawniejszym orzecznictwie (wyrok SN z 3 czerwca 1964 r., II CR 675/63, publ. OSN 1965, Nr 2, poz. 34). W postępowaniu o zawarcie ugody sąd nie może zmusić stron do jej zawarcia, nie wyłącza to jednak uznania zawezwania do próby ugodowej za okoliczność skutkującą przerywaniem biegu przedawnienia. W uchwale z 28 czerwca 2006 roku (III CZP 42/06, OSN 2007, Nr 4, poz. 54) SN sformułował ogólną zasadę, według której przerywanie biegu przedawnienia należy oceniać w aspekcie potencjalnym, udzielając odpowiedzi na pytanie, czy dana czynność może doprowadzić do skutku w postaci dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podgląd ten podziela.

Powód P. S. nie wykazał (art. 6 k.c.), aby do dnia 20 września 2016 roku wytaczał przeciwko pozwanej powództwa o zapłatę lub kierował wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej.

W tym kontekście oceniając samo udzielenie przez powoda pełnomocnictwa procesowego profesjonalnemu pełnomocnikowi przed upływem terminu przedawnienia (k. 3) czy zawarcie umowy o świadczenie usługi prawnej (k. 37) nie przerywa biegu przedawnienia.

W myśl art. 123 § 1 pkt 2 k.c. bieg terminu przedawnienia przerywa się także przez uznanie roszczenia

Wyróżnia się dwie postacie uznania: uznanie właściwe, mające formę umowy między dłużnikiem a wierzycielem, oraz uznanie niewłaściwe, będące jednostronnym działaniem dłużnika.

Celem uznania jest ochrona osoby, której roszczenie przysługuje (wierzyciela), wywołanego zachowaniem się zobowiązanego (tak: wyrok SN z dnia 19 września 2002 roku, II CKN 1312/00, publ. OSN 2003, Nr 12, poz. 168).

Jako ratio legis przerwania biegu przedawnienia w wyniku uznania wskazuje się zasadę ochrony zaufania wierzyciela do dłużnika. Jeśli bowiem z działań dłużnika wynika, że jest on świadom ciężącego na nim obowiązku spełnienia roszczenia i uznaje istniejące roszczenie, to wierzyciel nie powinien obawiać się przedawnienia.

Uznanie nie stanowi jednak źródła stosunku prawnego i nie może być podstawą prawną roszczenia. Jeżeli czynność prawna będąca podstawą stosunku prawnego okaże się nieważna, uznanie wynikającego z takiego stosunku roszczenia nie wywoła żadnych skutków prawnych.

Uznanie (właściwe i niewłaściwe) nie wymaga zasadniczo zachowania szczególnej formy prawnej i może być dokonane nie tylko w sposób wyraźny (tak: postanowienie SN z dnia 8 października 1982 r., I CZ 106/82, publ. Legalis), ale także przez podjęcie przez dłużnika czynności, z których wynika, że jest on świadomy istnienia długu.

Uznanie musi mieć miejsce jednak przed upływem okresu przedawnienia. Oświadczenia dłużnika złożone po upływie okresu przedawnienia traktować można jedynie jako zrzeczenie się korzystania z zarzutu przedawnienia, jeśli zgodnie z zasadami wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.) z zachowania dłużnika wynika wola wywołania takiego skutku prawnego. Kwalifikacja oświadczenia dłużnika, który uznaje roszczenie, jako zrzeczenie się korzystania z zarzutu przedawnienia nie powinna być dokonywana automatycznie, ponieważ uznanie może dotyczyć części roszczenia, natomiast zrzeczenie się zarzutu przedawnienia stwarza wierzycielowi możliwość dochodzenia całego roszczenia (tak: wyrok SN z 25 kwietnia 1974 r., III CRN 80/74, publ. OSN 1975, Nr 3, poz. 49).

Uwzględniając powyższe powód nie wykazał (art. 6 k.c.), aby przed upływem terminu przedawnienia, tj. przed dniem 20 września 2016 roku pozwana uznała roszczenie powoda.

Ostatecznie w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd zważył, że licząc od daty płatności weksla, tj. od dnia 20 września 2013 (k. 9) trzyletni termin przedawnienia upłynął z dniem 20 września 2016 roku.

Na dzień złożenia pozwu w niniejszej sprawie (01 października 2016 roku) roszczenie powoda z weksla własnego było już zatem przedawnione.

W orzecznictwie dominuje pogląd, że nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia w oparciu o przepis art. 5 k.c. jest dopuszczalne (tak: wyrok SN z dnia 16 lutego 2006 roku, IV CK 380/05, publ. LEX nr 179977). Przepis ten przewiduje, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Powołanie się na art. 5 k.c. w związku z zarzutem przedawnienia może mieć miejsce jednak tylko w wypadkach wyjątkowych (tak: wyrok SN z dnia 7 listopada 2003 roku V CK 399/02, publ. LEX nr 175965).

Przy ocenie możliwości zastosowania art. 5 k.c. należy mieć na uwadze - ze względu na charakter tego przepisu - wszystkie okoliczności sprawy występujące tak po stronie wierzyciela, jak i dłużnika (tak: wyrok SA w Krakowie z 27 maja 2014 roku I ACa 353/14, publ. LEX 1630579).

Sąd wyjątkowo może zatem nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia roszczenia - jeśli jego podniesienie przez dłużnika jest nadużyciem prawa.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 listopada 2013 roku V CSK 516/12, (publ. LEX 1422124), mimo istotnej funkcji, jaką pełni przedawnienie, to jest funkcji stabilizującej stosunki społeczne, funkcja ta nie przedstawia się, jako nadrzędna; musi ona bowiem w pewnych sytuacjach ustąpić przed inną wartością, jaką jest prawo strony do uzyskania orzeczenia zgodnego z poczuciem sprawiedliwości. Stąd też zastosowanie art. 5 k.c. w odniesieniu do zarzutu przedawnienia zakłada rozważenie, na tle całokształtu okoliczności sprawy interesów i postaw obu stron roszczenia, tj. zarówno uprawnionego, jak i zobowiązanego.

Nie jest przy tym wykluczone uznanie zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa także wtedy, gdy przyczyny opóźnienia w dochodzeniu roszczenia leżą również, a nawet wyłącznie, po stronie uprawnionego (tak: uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 roku, III CZP 84/05, publ. OSNC 2006/ 7-8/114 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2009 roku, publ. OSNC-ZD 2009/D/109).

W takich przypadkach za uznaniem zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa mogą przemawiać inne okoliczności sprawy, np. charakter uszczerbku leżącego u podstaw przedawnionego roszczenia lub szczególna sytuacja uprawnionego, zwłaszcza w zestawieniu z sytuacją zobowiązanego, czy wreszcie sama postawa zobowiązanego (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 roku V CSK 242/09, publ. OSNC 2010/11/147).

W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie brak jest jednak podstaw do przyjęcia, iż pozwana A. R. (1) podnosząc zarzut przedawnienia nadużyła prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c.

Powód miał wystarczająco długi czas, aby dochodzić zapłaty weksla przed upływem 3 letniego terminu przedawnienia. Nic nie stało także na przeszkodzie, aby powód złożył powództwo przed dniem 20 września 2016 roku, tym bardziej, że już w dniu 03 września 2016 roku udzielił pełnomocnictwa procesowego.

Pamiętać także trzeba, iż zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, tzn. że obowiązek zapłaty sumy wekslowej jest niezależny od istnienia i ważności zobowiązania podstawowego, leżącego u podstaw zaciągnięcia zobowiązania wekslowego.

Czym innym jest bowiem przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego, a czym innym przedawnienie wekslowe. Obie instytucje różnią się istotnie między innymi, co do początku biegu przedawnienia. Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 k.c., rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia z weksla własnego – jak już wskazano - skierowanego przeciwko wystawcy weksla własnego, zgodnie z art. 70 w związku z art. 103 i 104 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe, liczy się od dnia płatności weksla (tak: wyrok SA w Łodzi z dnia 11 kwietnia 2013 roku I ACa 1364/12, publ. LEX nr 1313325).

Sąd przedawnienie roszczenia z weksla nie oznacza automatycznie przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego i nie wyklucza możliwości dochodzenia przez powoda takiego roszczenia w odrębnym procesie.

Na marginesie powyższych uwag dodać trzeba, iż zgodnie z art. 76 ustawy prawo wekslowe wystawca i akceptant, których zobowiązanie wekslowe wygasło wskutek przedawnienia lub zaniedbania czynności zachowawczych, są zobowiązani wobec posiadacza weksla, o ile z jego szkodą niesłusznie się zubożyci. Roszczenie takie ulega przedawnieniu z upływem lat trzech, licząc od dnia wygaśnięcia zobowiązania wekslowego.

Roszczenie z tytułu niesłusznego wzbogacenia jest zasadniczo uzależnione od dwóch momentów: szkody wierzyciela i wzbogacenia dłużnika.

Zobowiązanie z tytułu wekslowego bezpodstawnego wzbogacenia powstaje, gdy spełnione są kumulatywnie następujące przesłanki: posiadanie przez wierzyciela weksla całkowity brak skutecznej możliwości dochodzenia roszczeń z tego weksla od jego wystawcy lub akceptanta z uwagi na przedawnienie, wzbogacenie wystawcy lub akceptanta kosztem wierzyciela.

Szkoda istnieje, gdy posiadacz weksla utracił wszelkie możliwości dochodzenia z niego swego roszczenia, a także jeżeli nie służy mu żadne roszczenie cywilnoprawne ze stosunku podstawowego (tak: orzeczenie SN z 16 marca 1930 roku III 1 Rw 2278/29, publ. PS 1930, poz. 742).

Roszczenie przewidziane w art. 76 ust. 1 prawa wekslowego nie jest jednak roszczeniem wekslowym i podlega rozpoznaniu w odrębnym procesie (tak: wyrok SN z dnia 16 grudnia 2010 roku I CSK 143/10 publ. OSN 2011 Nr 9, poz. 103).

Zgodnie z art. 496 k.p.c. po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

W związku z powyższym, z uwagi na skuteczny zarzut przedawnienia Sąd uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym i powództwo oddalił o czym orzeczono jak w pkt. I.

Powództwo zostało oddalone w całości.

Powód był reprezentowany w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika z wyboru a pozwana nie korzystała z pomocy prawnej.

Pozwana poniosła koszty sądowe z tytułu opłaty od zarzutów w kwocie 33 750 złotych (k. 19)

Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca proces jest obowiązana zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie powód przegrywa proces i to na nim ciąży zatem obowiązek zwrotu pozwanej kosztów w postępowania.

W związku z tym Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 33 750 zł.

Kwota ta obejmuje zwrot opłaty sądowej od zarzutów.

Z powyższych względów, o kosztach procesu Sąd orzekł jak w pkt. II wyroku.

SSO Paweł Poręba